

Waarom kijken jullie niet naar alle soorten hernieuwbare energie?

In het onderzoek namen we de meest relevante soorten duurzame energie op met beperkte negatieve sociale en ecologische impact. Waterkracht, biomassa en getijdenenergie werden niet opgenomen. De impact van waterkracht is (nog) afhankelijk van de maatregelen waarmee aan de ecologische impact wordt tegemoetgekomen. Per geval is dit anders en het viel buiten de scope van dit onderzoek om elke waterkrachtdam apart te bekijken. Getijdenenergie werd uitgesloten omdat haar ecologische impact nog niet is bewezen. Binnen het onderzoek vallen: grote bedrijven (nutsbedrijven, mijnen, steenkool en gas, zonne-energie, windturbines, geothermische energieopwekking) en de tien grootste hernieuwbare energie projecten per coalitie per land per jaar (2004-2014) en de 25 grootste wereldwijde hernieuwbare energieprojecten per jaar (2004-2014).

Waarom is kernenergie niet opgenomen? Dat stoot ook geen CO2 uit.

Kernenergie is niet in het onderzoek opgenomen omdat er bij de productie en opslag van kernenergie hoge risico's bestaan. Incidenten als Fukushima tonen dat kernenergie niet veilig is. Het mijnen naar uranium veroorzaakt sowieso al vele problemen en deze bronnen zijn ook eindig. De infrastructuur voor kernenergie kan vervolgens enkel gebruikt worden voor fossiele brandstoffen. Wat ons terug bij af brengt.

Waarom rangschikken jullie banken op basis van hun investeringen in fossiele brandstoffen? Moet degene die het meeste in hernieuwbare energie investeert niet gewoon de beste score krijgen?

Allereerst: het is misschien niet verrassend dat de grootste banken de hoogste investeringen in fossiele brandstoffen hebben (hoe groter de bank, hoe meer middelen om te investeren), maar vanzelfsprekend is het evenmin. ICBC is bijvoorbeeld de grootste bank qua totale activa, maar staat slechts op de 16de plaats wat betreft leningen aan fossiele brandstoffen. Banken met hoge investeringen in fossiele brandstoffen kunnen ook hoge investeringen in hernieuwbare energie hebben. Het positieve effect van groene investeringen wordt tenietgedaan als ze tegelijkertijd enorme bedragen in fossiele brandstoffen investeren. Daarom rangschikken we noch volgens absolute investeringen en noch volgens percentage investeringen in hernieuwbare energie: het is mogelijk dat een grote bank 20% en een kleine bank 10% van haar portfolio investeert in hernieuwbare energie. Maar vaak staan daar ook evengoed veel grotere percentages voor fossiele brandstoffen tegenover. Het gat tussen investeringen in fossiele vs. hernieuwbare energie is niet alleen gigantisch in absolute bedragen, maar ook in percentages (voor de 25 grootste banken in deze studie is dat zo'n 90% fossiel vs. 10% hernieuwbaar). Hoe groter de bank, hoe groter haar impact. Dit maakt haar investeringskeuzes extreem relevant.

Zijn banken verantwoordelijk voor de transitie naar een CO2-neutrale toekomst?

Banken zijn zeker niet de enige actoren die een belangrijke rol spelen om het klimaatprobleem op te lossen. Zonder inspanningen van overheden, burgers en bedrijven is zo'n transitie onmogelijk. Geen industrie kan echter overleven zonder financiering en dat maakt de investeringskeuzes van banken cruciaal voor onze toekomst. De subsidies voor fossiele brandstoffen van overheidswege zijn natuurlijk wel wat deze financiering aantrekkelijk maakt - en de markt van hernieuwbare energie is nog relatief klein. Desalniettemin, gezien hun belangrijke rol kunnen investeerders zich niet langer achter deze excuses verstoppen. Bankers hoeven niet in fossiele brandstoffen te investeren, ze kiezen ervoor. Bankers die desinvesteren uit fossiele brandstoffen kunnen investeren in andere sectoren van de economie.

Wat gebeurt er met de beschikbaarheid van energie als banken de financiering van fossiele brandstoffen stopzetten?

Als banken en andere investeerders stoppen met investeren in fossiele brandstoffen, krijgen nieuwe steenkoolmijnen en andere fossiele projecten het moeilijker om gerealiseerd te geraken. De *window of opportunity* om klimaatverandering beperkt te houden, sluit langzaam. In plaats van grote bedragen te investeren in fossiele brandstoffen, moeten we ons erop focussen de voorwaarden te creëren voor een energietransitie en deze te implementeren, met gelijke toegang voor alle leden van de samenleving.

Volgen de investeringen van banken de ontwikkeling van de energiemarkt?

Bij de voor dit onderzoek geselecteerde energiebedrijven die actief zijn in België zien we sinds 2008 een daling van het aandeel fossiele brandstoffen in hun energiemix. Van 60% in 2008 naar minder dan 30% in 2014. Het aandeel hernieuwbare energie blijft sinds 2008 op enkele procenten steken. We zien dat de investeringen van banken in België over het algemeen deze daling in fossiele brandstoffen niet volgen. Het is wel belangrijk erbij te zeggen dat de Belgische bankensector zeer internationaal is en een groot deel van de investeringen in de energiesector in het buitenland plaatsvinden. Daarnaast is deze energiemix niet identiek aan de energiemix van de Belgische markt, omdat de kleinste energiebedrijven niet in de selectie zitten en de buitenlandse activiteiten van buitenlandse energiebedrijven die in België aanwezig zijn hier ook in opgenomen zijn.

Wat zouden de voornaamste uitkomsten moeten zijn van de Klimaatop in Parijs om het voor banken mogelijk te maken om hun investeringen in hernieuwbare energie op te bouwen?

Duidelijkheid over de ambities voor de reductie van CO₂-uitstoot, vertrouwen in een mechanisme dat de naleving ervan zekerstelt, engagement van overheden om beleid aan te nemen dat een energietransitie vooropstelt. Complementair hieraan, zouden overheden banken in de richting van hun CO₂-ambities moeten leiden.

Bank X zei ons dat jullie data incorrect is. Ze claimen grotere investeringen in hernieuwbare energie te hebben. Op welke informatie baseren jullie je resultaten?

Banken zijn niet transparant over hun investeringen. Zeker met klimaatverandering in het verschiet, is dit onacceptabel. Onze studie is gebaseerd op publiek toegankelijke data (die kan worden ingezien tegen een significante kost). De meeste gegevens komen uit Thomson en Bloomberg, wereldwijd erkende bronnen van financiële data die gebruikt worden door worden door financiële instellingen zelf. Alle banken in de FFGI coalitie (buiten die in Japan) hebben twee tot drie weken gekregen om te reageren op de data en aanpassingen zijn vervolgens gemaakt wanneer nodig. Om het geheel beheersbaar te houden, hebben we enkel naar de grootste bedrijven in de energiesector gekeken. Daarmee is het mogelijk dat banken hernieuwbare energieprojecten financierden die buiten deze studie vallen. Maar hetzelfde geldt voor fossiele brandstoffen.

Banken zeggen dat ze wél investeren in een groene economie en een positieve bijdrage aan de strijd tegen klimaatverandering willen leveren.

Dit rapport laat zien dat de transitie van fossiel naar hernieuwbaar op een veel langzamer tempo gebeurt dan deze engagementen suggereren. Het gat tussen investeringen in fossiele brandstoffen tegenover hernieuwbare energie is veel te groot, zowel in totale bedragen als in percentages. Investeringen in de groene economie hebben maar een positieve impact als ze niet teniet worden gedaan door investeringen in fossiele brandstoffen.

Hernieuwbare energie is vaak duur en onpopulair, vooral in ontwikkelingslanden.

Waarom zou een bank investeren in een bedrijf met zo'n beperkte markt?

Dit is een veralgemenisering. Veel ontwikkelingslanden zijn juist heel erg geïnteresseerd in hernieuwbare energie, bijvoorbeeld omdat a) fossiele brandstoffen niet aanwezig zijn, b) bronnen van hernieuwbare energie overvloedig aanwezig zijn, c) de problemen gelinkt aan de fossiele brandstofindustrie die ontwikkelingslanden aan den lijve ondervinden, te voorkomen. Daarnaast is de kost ook niet zo hoog meer als hij ooit was. De markt van producenten is langzaam verzadigd aan het geraken en dit drukt de prijs.